

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.

Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

JUTRO

Pred obnovo akcije za vzhodni pakt

S plebiscitom za Hitlerja se je v Nemčiji zaključil prehod v novo stanje, ki ga je ustvarila smrt državnega predsednika Hindenburga. S potrditvijo Adolfa Hitlerja za naslednika popularnemu maršalu je zopet normalizirana notranja situacija in povsem enostavno je pričakovati, da se bo težišče nemške politike sedaj znova preneslo na zunanje-politično področje. V ospredje zanimanja bodo stopili zopet oni mednarodni problemi, ki se tičejo vse Evrope, posebno še osrednjih držav in med njimi pač ne na zadnjem mestu Nemčije.

Vstop Rusije v Društvo narodov je zadeva, ki se sedaj Nemčije veče ne tiče, vsaj ne v formalnem pogledu, saj je sama izstopila iz ženevske korporacije. Pač pa se je temeljito tiče akcija za vzhodni pakt, ki bo prav gotovo v neposredni bodočnosti poglaviti predmet celotnega diplomatskega delovanja. Akcija zanj je nekoliko zaostala, ker se je moral napraviti majhen odmor z ozirom na notranje dogajanje v Nemčiji. Zdej je ta pavza končana in diplomatska igra se bo nedvomno obnovila neposredno.

Pri tem se niti ne more reči, da bi bila Nemčija v prvi vrsti v ospredju akcije. Saj se je na tistem pač računalo najmanj z obotavljanjem Berlina. Zato so prav gotovo enako važne druge države, ki prihajajo pri tem v poštev.

O stališču Češkoslovaške, Francije in Rusije ni treba izgubljati besedi; njihovo stališče je jasno podano in pozitivno; vsi vemo, zakaj. Malo manj jasna je stvar z baltičskimi državami. Te se zavedajo, da so le neznaten faktor in njihova poglavitna težnja je v tem, da živijo v kolikor mogoče dobrem razmerju s svojimi velikimi sosedi. Ni pa pri njih težnje, da bi se vpletale v velike afe, in na obveze o medsebojni pomoči gledajo nekako z mešanim občutki, saj se zavedajo, da se to tiče pred vsem močnih sosedov. Toda v baltičskih državah se najraje oziroga po zaščiti Velike Britanije in ko je London tako določilo izjavil, da mu je vzhodni pakt všeč, in je celo svetoval v Berlinu, naj se mu pridruži, je to tudi v baltičskih republikah zelo mnogo zalego. In tako se niso mogli zadržati v rezerviranem odnosu, kakor bi tako rada videla Poljska, ki želi šteti baltičske države med svoje tesnejše prijatelje.

Prav posebno pa se je za načrt vzhodnega pakta zavzela Litva ter skoro demonstrativno izjavila Rusiji svoje soglasje. Nič čudnega, zakaj v Kovnu so prav zadovoljni, ko se jim obeta velika medsebojna pomoč, tem bolj, ko se obotavlja Varšava in Berlin, prav oni dve sili, pred katerima ima Litva največ strahu. Z Nemčijo je sprta zaradi Klajpede, za Poljsko zaradi Vilna, v Rusiji pa gleda vse čas svojega zaščitnika. Podrobne določbe vzhodnega pakta še niso znane, bržkone tudi še ne določene, ali toliko se vidi, da izredne določbe glede garantiranja sedanjih meja ne bo vseboval. Principelni pridržki glede meja se potemtakem z njim ne bodo skusali likvidirati, pač pa se bodo z njim preprečila nasilna reševanja kakršnihkoli, torej tudi mejnih sporov. In potemtakem čuda, da je projektirani pakt v Kovnu našel tako vnete zagovornike.

Stališče Poljske je še vedno zavito v temo. Varšava je silno molčeča glede pakta; da pa ne gleda s simpatijami prizadevanj za njegovo realizacijo, se je dovolj pokazalo in tudi že dovolj komentiralo. Presenečajo v tej zvezi raznovrstne kombinacije, ki so se postavljale še te dni. Ena od njih je vest o pripravljajoči se novi zvezi med Italijo z Avstrijo, Madžarsko in Poljsko. Druga, še starejša verzija govori o tem, da je Varšava pristala na priključek Avstrije k Nemčiji. Ti dve soluciji nasprotujeta druga druga, zakaj kombinacija z Italijo se ne more delati hkrati s priložitvijo anšlusa, znamenje pač, da so to le kombinacije. Bolj zbode v oči, da so se te dni pogrele že davno pozabljene stvari iz časov rusko-japonske vojne. Takrat je poljska revolucionarna skupina iz takratne ruske Poljske — s Pilsudskim na čelu — paktirala z Japonci in japonski oficirji so jo menda v Švici pripravljali za sodelovanje v borbi. Malokdo se še spominja teh davnih epizod — saj tako vrednost bi jim človek pripisoval danes —, ali značilno je, da so se prav te dni obudile opozoritve nanje. Te dni, ki so vsemu svetu jasno, da je za vzhodni pakt zavzeta Rusija, ker naj ji krije hrbet v eventualnih težavah od japonske strani. In tako se je tudi zgodilo, da se je imenovala možnost osnovanja japonsko-nemško-poljske zveze.

Vseh teh kombinacij pač ne bo nihče resno jemal v pretres, zelo pa je značilno, da so se postavljale in se še postavljajo, pač znamenje, da zadržanje Poljske napram vzhodnemu paktu postavlja vprašanje sploh pred sedanjim in bodočim smerjo poljske zunanje politike. Prav gotovo je, da aktivno poseganje Moskve v evropsko politiko Varšavi ni všeč, saj se s tem njena važnost zmanjšuje. Pristop Rusije k Društvu narodov pomeni za Poljsko vrsto komplikacij, tako vsaj sodijo v Varšavi. Tesna zveza med Rusijo in Francijo se smatra v Varšavi

Predsednik vlade Nikola Uzunović o notranjem političnem položaju

Velik govor predsednika vlade in šefa JNS na sreski konferenci v Nišu — Demagogija nasprotnikov ne bo spravila JNS z njene edino pravilne poti

Niš, 22. avgusta. Na današnji sreski konferenci JNS je predsednik ministrskega sveta in šef stranke g. Nikola Uzunović imel daljši govor, v katerem je med drugim dejal:

Ne dvigam se, da stopim pred vas kot predsednik vlade in kot predsednik stranke (dolgotrajno odobravanje). Vzkliki: Zivel! Pred vami stojim kot vaš soimečan, kot predsednik vašega sreskega odbora in kot vaš narodni poslanec. (Ponovno ploskanje). Vstajam, da se v svojem imenu, in razume se, v imenu vseh vas in vaših prijateljev, ki so v tem domu, globoko in bratsko zahvalim tudi prijateljem in gospodom, ki so se potrudili v našo sredo, da prisostvujejo našemu sreskemu sestanku in da nam govore na način, ki je bil za mene, in dovolite, tudi za vsakega od vas prava politična akademija, da so to bila predavanja, ki bi jih lahko poslušali tudi narodi z mnogo pestrejšo kulturno in politično prošlostjo. Taki govori, taka politična izjavanja čujete na vseučiliških čolih. Ne vem, komu bi se naj zahvalil, čigavo delo naj najprvo omenim, ali se naj zahvalim našemu soimečanu, ki je s tako toplimi in lepimi besedami otvoril današnji sestanek, prijatelja Iližanovića, ali naj omenim neumnega generalnega tajnika, delavnega g. dr. Kramerja, ki ume s samo njemu lastno spretnostjo zapopasti in pojasniti vsa kulturna, politična in organizacijska vprašanja, ki so pred nami na dnevnem redu. (Ploskanje).

Kaj naj rečem o modrih in uprav filozofskih besedah svojega draga prijatelja, svojega še starejšega narodnega poslanca dr. Koste Timotijevića, ki je pred vami razložil neke misli, ki morajo postati stvarnost. Hudoval se bom na stenografu, če njegovih besedi niso točno zabeležili in podčrtali. Tudi ne morem preiti brez odobravanja, priznanja in pohvale drugih govornikov, gg. poslancev Gavrančiča, Ivančevića in Jevtića, ki so sedanjim politično situacijo v naši državi in v našem političnem življenju po mojem mnenju očrtali na način, ki si ga bo vsak od nas trajno zapomnil z zavestjo dolžnosti, da je treba to, kar smo danes slišali, razširiti v vse kraje in med vse prijatelje.

Koliko so vredne akcije nasprotnikov

Smatram, da boste povedali tistim, ki jim to še ni jasno, da sedaj ni druge politične situacije in da zdaj ni druge politike od tiste, ki se je o njej danes tu tako obširno govorilo. Naša stranka in mi njeni skromni delegati, smo tako izdatno obloženi z državnimi posli, da se navzlic temu ne zapiramo pred akcijami takozvanih organizacij, ki skušajo naše veliko delo izpodkopati s svojimi neresnimi in neprimisljenimi nastopi. Mi zanje dobro vemo in jih opazujemo, prav tako pa tudi vemo, koliko so vredni, kolikšne so njihove akcije in kako jih je treba pravilno oceniti. Gleda na to oceno nam res ni treba, da bi se zanje posebej brigali in da bi nam mogli kaj pokvariti.

Ko nam je bila dana možnost, da se razstanemo z zakonodajno zbornico in da vnovič stopimo v stike z ljudstvom, smo se vprašali, kaj naj storimo. Ali naj priredimo shode, velika zborovanja ali pa naj se zberemo samo z delavci stranke, s podčastniki in s častniki stranke in da na takih sestankih podamo obračun o sadovih svoje dosedanje politike, svojega strankarskega dela in da podčrtamo velike naloge, ki še čakajo našo državno politiko.

Pomen pokrajinskih konferenc

Izbrali smo pot takih sestankov. Če naši nasprotniki sklicujejo velike shode, tedaj pravim: Lahko njim, kajti kadar jih sklicujejo, se vedno dobe ljudje, ki pa niso njihovi prijatelji, ker takih ne morejo najti. Na njihove shode prihajajo radovednejši ljudje, ki jih omamijo razni plakati ali pa taki, ki čitajo, da se teh shodov udeležijo ti in ti ljudje.

Mi smo bili mnenja, da velikih zborovanj ne kaže sklicati, to bi pomenilo preigiranje širokih ljudskih slojev. Zdej je treba delati in skrbeti za rešitev dnevnih vprašanj. Sklenili smo, da bodo za našo akcijo zadostovale takšne konference za posamezne srese.

Na teh konferencah imamo to prijetno zadovoljenje, da se z vami vidimo in pozdravimo in da se z vami pogovorimo brez

čim dalje bolj kot obroč, v katerem se Poljska ne bo dobro počutila in ki ji bo vzel mnogo cene, zlasti pa ji bo v znatni meri vzel svobodo diplomatskega kretanja. Dalje se s tem načena zahteva, da se tudi Poljski prizna stalno mesto v svetu Društva narodov, kakor ga bo Rusija nedvomno dobila. Toliko povečanje stalnih sedežev v ženevski korporaciji pa v marsikaterem pogledu ne bi bilo simpatično.

Končno je še ena stvar, ki v Varšavi vzbuja pomisleke. Rusija kot član Društva narodov, pa vrh tega še stalni član sveta, bi se mogla vse drugače nego do sedaj brigati za narodne manjšine v vzhodnih predelih Poljske. V Varšavi vedo, kolike težave so imeli, ko so jim neprestano iz Berlina delali v ženevski sitnosti z manjšinskimi pritožbami; ako naj se sedaj enake težave pojavijo od

demagoškega pretiravanja, brez licitiranja in brez naglašanja nemogočih stvari, da se pogovorimo preprosto in stvarno, ne da bi pri tem koga žalili, da bi koga napadali in da bi se hoteli s komurkoli prepirati, da se pogovorimo brez psov, intrig, klevet in podtikanih, da ostanemo na višini stvarnosti in resnosti. Prepričan sem, da smo s tem dobro storili. Kot zastopniki največje stranke in kot ljudje dela se ne moremo spustiti na nivo svojih nasprotnikov.

Širokogrudnost JNS

Ko so nekega dne prišli k meni prijatelji in mi rekli: Slišimo, da je ta in ta stranka sklicala shod v Nišu. Hočejo se pokazati ravno Nišu, v vašem rojstnem kraju. Vprašali so me tudi, kaj naj store. Nekdo mi je dejal: Kako bi bilo, da se jih malo otresemo in da se nas za vedno spomnijo. Odgovoril sem jim: Baš zato, ker hočejo v Niš, jim moramo pustiti popolno svobodo govora in dela in moremo dati celo svobodo mimo in proti zakonu. Ko gre za Niš, naj tudi državni organi pogledajo skozi prste in naj tudi prijatelji razširijo svoja srca. To pravim zato, ker dobro vem, kakšen bo uspeh njihovega dela. To ne vodi nikamor. Če hoče nastopiti druga stranka s svojo politiko, tedaj mora biti ta druga politika jasna, tedaj mora biti boljša od naše, kajti sicer ljudstvo ne gre za njimi (burno odobravanje).

Sloga, ne pa cepljenje narodnih sil

Če pa je treba med ljudstvo, vprašam vas, ali našega g. Iližanovića, ali Uzunovića, ki sem 40 let v vaši sredini, ki sem se tu rodil, šolal, ki sem tu praktikal, pisal, bil načelnik občine, predsednik sodišča in sem že 30 let vaš poslanec, vprašam vas tedaj, ali naj si belimo glave, kaj bo storil naš politični nasprotnik in kaj bo govoril v vaši sredi o meni. Za te stvari, gospoda, nimamo časa. Smatram, da nam to ni potrebno. Verujem v vašo vest (dolgotrajno odobravanje). Vem, kako ste ponosni, da že toliko let in ravno tu volite Iližanovića ali Uzunovića. Prosim vas, da mi ne zamerite, da se dotikam tudi teh stvari, ki se nekoliko tudi z mojo osebnostjo v zvezi. K velikemu cilju naše stranke in naše politike spada tudi to, da smo tedaj, ko smo se vrnili k parlamentarni politiki in k zakonodajnemu življenju, hoteli videti poleg naše stranke še drugo politično skupino, ki bi hotela še bolj skrbeti in še bolj udano služiti državi in narodu. Seve, pri tem nisimo mišlili na tako politično stranko, ki bi se hotela poslužiti takšnih sredstev in ki bi ravnila tako, da se je bilo treba obrniti na g. notranjega ministra. Ko smo dopustili druge politične stranke, moramo paziti, da ne napravimo zopet starih napak in da ne obnovimo nekdanjega političnega življenja vseplošnih preprirov. Mi, ki nosimo odgovornost za take možnosti, se moramo vprašati ali naj se narodne sile, ki morajo biti v sedanjih razmerah splošne in združene, razdele in ali naj dopustimo stranke, ki imajo v svojem programu samo klevete in prepire.

Vprašamo se in vprašal se bo notranji minister, ali ne bi naravnost grešili, ko že obstaja zakon, ki daje vladi pravico in ki ji nalaga dolžnost, da natanko prouči, ali sme dovoliti ustanovitev nove stranke, da se ustanove nove stranke, ki nas hočejo zapeljati v staro strankarsko življenje in v stanje, kjer se je igralo 17 strank in frakcij. Upam in vi, prijatelji, mi lahko verujete, da v tem oziru ne bomo storili napak.

JNS ni proti ustanovitvi drugih strank

Danes je dovolj taktičnih in praktičnih ljudi, ki pravijo: Dovolj je ena politična stranka za vsa država. Mi tega ne pravimo! Mi smo uvedli zakon, ki omogoča organizacije novih političnih strank poleg naše. Kadar pa nam zakon nalaga dolžnost, da pazimo, kakšna bo ta organizacija, kakšni bodo njeni ljudje, in s kakšno resnostjo bodo delali, in kakšno bo njihovo pravo delo, tedaj bomo mi odločili, ali smejo nove organizacije in nove stranke izvajati program, o katerem sta govorila prijatelja Timotijević in Ivančević.

toda narodno in državno edinstvo iznad vsega

vzhodne strani, kjer so manjšine neprimerno večje in bi se morda našlo tudi več povoda za pritožbe, je pač umljivo, da se hoče Varšava težavam pravočasno izogniti. In tako so se pojavili raznovrstni predlogi, med njimi tudi ta, da se določi glede mednarodne zaštite narodnih manjšin ukinejo, kolikor se tičejo Poljske, ali pa da se raztegnejo enakomerno na vse države.

Skratka, od povratka Rusije v aktivno evropsko politiko si Poljska ne obeta dosti dobrega. Iz tega izvirajo vsi njeni pomisleki in tudi njeno nerazpoloženje, ki v nekih posledicah pada celo še močnejše na tehtnico kakor pa nasprotovanje Nemčije. Zakaj po vseh teh pomislekih se nahaja poljska politika na prav usodnem razpotju. Nadaljnji razvoj akcije za vzhodni pakt pa mora že kmalu prinesiti odločitev.

To je zmisel vseh naših izjav, ki smo jih že marsikrat ponovili. Politiko obrambe in ohranitve države in narodnega edinstva bomo branili z vsemi političnimi in drugimi sredstvi. Poleg te politike v naši državi druge ne more biti in ne sme biti. (dolgotrajno odobravanje). Vi slišite vsak dan, da JNS še ne obstoja, da ni kompaktna, da ni izdelana, krepka, da nima bodočnosti, da je treba počakati, da izginemo s površja, jutri, v 15 dneh, v 6 mesecih, na Mitrov dan, prihodnje leto, ko se vse zruši! Vse to pada z vsakim dnem v vodo.

Starih napak ne pustimo več delati

Kdo naj pride? Če bi bila druga rešitev mogoča, če naj gospodarsko krizo reši druga stranka, potem bi pač mi bili prvi, ki bi ji odstopili svoje mesto in ji izročili dolžnost in skrb za narodne potrebe. Če pa naj druga stranka seje samo neslogo v sedanjih časih, ki je sloga potrebna kakor nikoli prej, potem ne ponovimo starih na-

pak, ne dopustimo jih, če ne dajo tistih jamstev, ki jih sedanja doba in državna politika zahteva od političnih organizacij. Poleg tega pa se tudi pojavljajo glasovi, da se bo naša stranka izpremenila, da bo prišla druga, ki prevzame breme naše celokupne uprave.

Jaz vam zagotavljam, da lahko na to stvar mirno gledate in da se te stvari ne bodo nikoli dogodile. Mi se zavedamo narodnih potreb in narodnih zahtev. Mi nismo stranka v tako srečnem položaju, da bi poleg nas bila še ena ali druga politična organizacija. Mi smo tu in tudi bomo morali ostati tu in na svojih pozicijah še za dolgo dobo. Ne, mi osebno, nego naša stranka, naša politika, naša organizacija. Kajti pameten človek se nikoli ne upre izpremembi, če zanesljivo ve, da tisto kar pride za njim, koristi in da bo dobro za državo in narod. To sem povedal že v parlamentu in med razgovori z neko gospodo in s političnimi ljudmi, ki še niso z nami.

Konferenca JNS v Nišu

Konference v Nišu se je udeležilo skoro tisoč delegatov
Glavna govornika sta bila predsednik JNS in vlade
g. Uzunović ter glavni tajnik JNS g. dr. Kramer

Niš, 22. avgusta, p. Z jutranjim brzovlakom je prisel v Niš predsednik ministrskega sveta in šef JNS g. Nikola Uzunović. Spremljalo ga je več senatorjev, med njimi Kosta Timotijević, Svetislav Popović in dr. Kosta Popović ter narodni poslanci Lisavac, Dovezenski in drugi.

Vsi so skupaj z delegati glavnega odbora prisostvovali konferenci sreskih organizacij za niški in svrliški srez. Konferenca se je vršila v Nišu. Malo pred 10. uro so v veliko dvorano hotela prispeli gg. ministri in člani glavnega odbora v spremstvu senatorjev, narodnih poslancev in drugih uglednih pravok stranke.

Pred vhomom v dvorano je pozdravila predsednika vlade in šefa stranke Nikolo Uzunovića velika množica delegatov, ki jih je prisostvovalo konferenci 956. Delegati in množica so priridili pri tej priliki viharne ovacije Nj. Vel. kralju Aleksandru. Vzklikali so narodnemu edinstvu, JNS in njenemu šefu.

Za predsednika konference so izvolili senatorja Dimitrija Iližanovića. Ko se je ta v svojem pozdravnem govoru spomnil Nj. Vel. kralja so zaoirle po dvorani ponovne ovacije. Nato so delegati viharno pozdravili šefa stranke g. Nikolo Uzunovića, notranjega ministra g. Živojina Lazića, glavnega tajnika JNS g. dr. Alberta Kramerja ter druge strankine funkcionarje.

Minister n. r. g. dr. Albert Kramer je poročal o delu stranke in njenem pomenu za državo. Za njim so govorili gg. Kosta Timotijević, dr. Ilija Gavrančič — njega so prisotni še posebno viharno pozdravili kot starešino zagrebske sokolske župe, ki se je na zagreškem zletu pobratila z niško

sokolsko župo — in drugi. Zadnji je povzel besedo predsednik vlade in šef stranke g. Nikola Uzunović.

Njegov govor, ki so ga prisotni poslušali v največji tišini in z ogromno pozornostjo, je izzval nove ovacije stranki in njenemu predsedniku. Konferenca je nato soglasno in z navdušenim odobravanjem sprejela tole resolucijo:

«Predsedniki, podpredsedniki, delegati sreskih in občinskih organizacij niškega in svrliškega sresa z senatorji, narodnimi poslanci in banskimi svetniki, zbrani na sreski konferenci v Nišu, so po poročilih šefa stranke Nikole Uzunovića in drugih govornikov soglasno odobrili delo in politiko voditelja in vodstva JNS in kraljevske vlade, ki ji načeljuje g. Nikola Uzunović. Prepričani so, da bo vodstvo stranke tudi v bodoče nadaljevalo svoje delo v slavo in korist Nj. Vel. kralja, države in naroda.» Konferenca se je končala ob 14. z novimi ovacijami Nj. Vel. kralju Aleksandru, šefu stranke in narodnemu edinstvu.

Nova postojanka JNS ob bolgarski meji

Bela Palanka, 22. avgusta. r. Po večerajšnji konferenci v Pirotu so prispeli semkaj odposlanci glavnega odbora JNS gg. Mihajlović in Sokić z nekaterimi drugimi narodnimi poslanci.

Po njihovem prihodu se je vršila ustanovna skupščina za tukajšnjo organizacijo JNS. Seje se je udeležil tudi bivši narodni poslanec Stejić, ki je izjavil, da stopa v stranko s 300 člani. Skupščina se je končala ob 10. s prav lepim uspehom.

Hitlerjeva opozicija

Göring napoveduje preiskavo proti vsem, ki so glasovali proti Hitlerju

Berlin, 22. avgusta. AA. Minister Göring je objavil v listu »Deutsche Allgemeine Zeitung« izjavo, v kateri pravi med drugim:

Izid plebiscita ni iznenadil narodne socialistične stranke. Če hoče biti svet pravičen, mora priznati, da je Hitlerjevo ime globoko vkoreninjeno v srcu vseh Nemcev in da je njegova osebnost nerazdružno zvezana z usodo Nemčije.

Kje je državnik, vprašuje Göring, ki bi se mogel pohvaliti, da je ves narod zanj. To zares nima primera v svetovni zgodovini. Kako malenkostno je tistih 10 odstotkov, ki so se izobčili iz narodne skupnosti. Enako razočarani pa so tudi tisti skopnotni opazovalci Nemčije v inozemstvu, ki so računali s temi odstotki.

Göring razčlenjuje nato te nezadovoljnice v tri skupine. V prvi so zajedavi nezadovoljenci, v drugi sebičnejši, v tretji pa tisti, ki imajo posebne cilje. Zaradi njih si narodno-socialistična stranka pač ne bo delala skrbi, kljub temu pa bo treba preiskati vzroke, zakaj so glasovali proti Hitlerju. Göring je za kritiko narodno-socialističnega dela, vendar pa samo s strani takih, ki so dokazali, da znajo delati bolje. Pred Hitlerjem pa mora vsaka kritika umolkni.

Reforma kazenskega prava

Berlin, 22. avgusta. AA. Pravosodni minister Gürtner je izdal brošuro, v kateri pojasnjuje vsebino novih kazenskih zakonov, ki jih sestavlja njegovo ministstvo.

Po bodočem kazenskem sistemu bo ostala smrtna kazen še nadafje v veljavi. Le glede izvršitve smrtnih kazni še ni padla odločitev. Gre za to, da se na smrt obsojenemu ponudi čaša strupa, ali pa naj se mu v izjemnih primerih da orožje, da si sam konča življenje. Posebno važnost pripisuje novi kazenski zakonik kazni za razžaljenje časti. Kazni ječe bo avtomatično sledila izguba častnih pravic. Za hude slo-

čine določa kazenski zakonik še posebne moralne kazni, ki jih preprično povrne častnih pravic. S takim obsojencem bodo drugače ravnali kakor z drugimi. Globe bodo sodišča odredila po plačilni zmognosti obsojenca. Če je obsojenec ne bi mogel plačati, mu jo ne bodo izpremenili v zaporno kazen, marveč jo bo moral odplačati z delom.

Italijansko-nemška polemika

Berlin, 22. avgusta. č. Mnogi listi napadajo italijanski tisk, da je namenoma ponaredil rezultate nedeljskega plebiscita, kakor n. pr. rimski »Messaggero«, ali pa jih namenoma postavil v najslabšo luč, kakor je to eloril »Giornale d'Italia«. Sicer ugotavlja agencija DNB, da je »Messaggero« za popravil svojo napako, vendar pa še nemški listi a tem nočejo zadovoljiti in ugotavljajo, da so se opredelili italijanski listi proti današnjemu režimu v Nemčiji.

Beograjski šahovski turnir

Beograd, 22. avgusta. p. Snoči je bilo odigrano predzadnje kolo beograjskega šahovskega turnirja. Edino presenečenje tvori zmaga Careva nad Pavličem. Jurisic je zaslužen dobil partijo proti Matijeju, Petrović pa je premagal Grenčarskega. Partija Vuković-Bajer je končala z zmago Vukovića. Bröder je z lahkoto dobil partijo proti Maksimoviću. Sorli je podlegel Feuerju, Nikolić pa je premagal Dizdinskaga. Sikošek je s Schreiberjem remiziral. Stanje po 16. kolu je naslednje: Schreiber 12 in pol, Bröder 11 in pol, Vuković 10 in pol, Feuer in Petrović 10, Nikolić 9 in pol, Matijeju 9, Pavlič 8, Dizdinski 8, Jurisic in Grenčarski 7 in pol, Sikošek 7, Bajer 5 in pol, Carev in Sorli 5, Nagymeljki 1 in pol, Maksimović 0. Drevi bo odigrano zadnje kolo.

AVSTRIJSKI REŽIM HOČE UNIČITI VSO OPOZICIJO

Razen dr. Rintelena dolži tudi voditelje bivše kmečke stranke. da so vodilno sodelovali pri hitlerjevskem puču

Dunaj, 22. avgusta. d. Preiskava o dogodkih 25. julija in kasneje je zaključena, v kolikor se tje prevrata samega, nadaljuje pa se še glede vodilne vloge posameznih oseb.

Kakor poročajo, so aretirali zaradi dogodkov v Gaspoldshofnu bivšega ministra Bachingerja, inž. Pamperla ter urednika lista »Weiser Bauerzeitung« Itzingerja, ki so jih prepleljali v Wels. Dozde jih, da so bili intelektualni voditelji narodno-socialističnih prevratnikov. Bivši minister Bachinger je bil meseca februarja l. 1932. pozvan v vlado kot zastopnik Landbunda, ko je bila preosnovana pod dr. Bureschem. Takrat mu je bila poverjena naloga, da izvede razorožitev obrambnih organizacij. Ta naloga se ni posrečila zaradi odpora z leve in desne. Pri novi preosnovi vlade je prevzel Bachinger notranji resor in ko ga je v vladi Dollfuss nadomestil Schunmy, je prevzel vodstvo državnega tajništva za lesno gospodarstvo. Z izstopom obeh zastopnikov Landbunda iz Dollfussove vlade je tudi Bachinger zapustil svoje mesto in se posvetil samo organizaciji Landbunda.

V zadnjem času je nastal med pristaši Landbunda razkol. Skupina pod bivšim ministrom Schunmyem se je zavzemala za brezpartijsko sodelovanje s patriotsko fronto, druga skupina pod bivšim koroškim deželnim glavarjem Kernmayerjem in bivšim ministrom Bachingerjem pa je vztrajala v opoziciji proti diktatorskemu režimu. Kakor trdijo v vladnih krogih, je preiskava dognala, da so bili v dogodkih 25. in 26. julija zapleteni tudi nekateri voditelji Landbunda, med drugim Bachinger, ki je bil sedaj aretiran.

Dunaj, 22. avgusta. d. V preiskavi proti bivšemu avstrijskemu poslaniku in Rimu dr. Rintelenu, je nastal v zadnjih dneh senzacionalen preokret. Kakor poroča »Die Stunde« iz dobro poučenega vira, Rintelenovo premoženje ni bilo zaplenjeno samo zaradi povratne škode, ki je bila povzročena z narodno-socialističnim prevratom na Stajerskem, temveč tudi zaradi tega, ker hočejo oblasti ugotoviti, odkod izvira ogromno imetje bivšega ministra in poslanca. Preiskava naj bi dognala, v koliko so se strinjali politični in finančni interesi dr. Rintelena. Čeprav se je zdravstveno stanje dr. Rintelena zboljšalo, še ni znano, kdaj se bo začelo pred vojaškim sodiščem postopanje proti njemu.

Vodja urada zveznega komisarja za Heimatsdienst je včeraj objavil po radiju podrobnosti o poizkusu samomora dr. Rintelena. Glavar je izjavil, skušajo z več stra-

ni zanikati, da bi hotel bivši poslanik dr. Rintelen izvršiti samomor, in trdijo, da so hoteli dr. Rintelena umoriti. Na nekem narodno-socialističnem letaku je bil celo označen napadalec nanj in sicer višji funkcionar nižjeavstrijske deželne vlade, ki pa je dokazal, da v usodnem času sploh ni bil v posloplju vojnega ministristva. Sedaj so se oglašili tudi sorodniki dr. Rintelena. Tako je objavil londonski »Daily Telegraph« 17. t. m. pismo stotnika Rintelena, ki izjavlja, da so trditve o samomoru njegovega bratranca dr. Rintelena napačne, ker je izključeno, da bi mogel kak Rintelen poskusiti samomor. Ni še znano, kdo je poizkušal ustreliti njegovega bratranca, smatra pa za svojo dolžnost, da brani njegovo čast. V nasprotju s tem trdi zastopnik Heimatsdienst, da je bilo dr. Rintelenu 25. julija popoldne naročeno, naj bo v prostorih vojnega ministristva na razpolago, ker so se uporniki sklicevali nanj. Dne 26. julija ob 1. zjutraj sta prišla v vojno ministristvo dva kriminalna uradnika z nalogo, da preprečita Rintelena k zaslišanju na policijo. Uradnika sta o tem obvestila nekega višjega oficirja, ki je odšel v sosedno sobo, pa se je kmalu vrnil in z neko pripombo zapustil prostor. Oba kriminalna uradnika sta približno po dveh minutah začela iz sosedne sobe strel. Ko sta vdrila vanjo, sta našla dr. Rintelena na stolu pri pisalni mizi ranjenega na levi strani prsi. Na mizi je ležal samokres, s katerim se je Rintelen obstrlel. Dr. Rintelen je bil še pri zavesti ter je izročil kriminalnim uradnikom dva listka s poslovnimi besedami sorodnikom. Alarmirano reševalno moštvo ga je tudi takoj odpeljalo na reševalno postajo. O vseh dogodkih je bil tudi takoj napravljen protokol. Glede na vse to trdi zastopnik Heimatsdienst, da so brez vsake podlage vesti, da so dr. Rintelena hoteli umoriti.

Smrtna obsodba v Leobnu

Leoben, 22. avgusta. v. Po treh dneh se je danes pred vojaškim sodiščem končala razprava proti sedmim narodno-socialističnim prevratnikom, ki so bili vsi proglasoni krive veleizdaje. Obtoženec Ritz je bil razen tega spoznan za krivega zločina polkusa umora, obtoženec Erlbacher pa tudi zločina umora kot sokrivca. Erlbacher je bil obsojen na smrt, Ritz na dosmrtno ječo, ostalih pet obtožencev pa na ječo 10 do 15 let.

Ukinitev obsednega stanja na Dunaju

Dunaj, 22. avgusta. d. Policijsko ravnanje je ukinilo obsedno stanje, ki je bilo proglašeno nad Dunajem zaradi dogodkov 25. julija.

O čem sta razpravljala Schuschnigg in Mussolini

Sklenitev vojaške konvencije na obeh straneh zanikajo in zatrjujejo, da je bilo govora samo o gospodarskih problemih

Pariz, 22. avgusta. r. V tukajšnjih političnih krogih sicer s pozornostjo zasledujejo razgovore med Avstrijo in Italijo, vendar pa jim ne pripisujejo posebne politične važnosti. Da se Italija tako zelo poteguje za Avstrijo in jo želi kar najbolj prikleniti nase, je spričo neuspehov italijanske zunanje politike v zadnji dobi docela razumljivo. Janso pa je, da se proti volji Francije in Anglije v Rimu ne more v pogledu Avstrije nič konkretnega skleniti. V ostalem pravijo v tukajšnjih krogih, da je dosedaj edino Francija dajala Avstriji resnično podporo z dovoljevanjem posojil. Zato je že čas, da tudi Italija preide od besed k dejanjem in na gospodarskem polju podpre Avstrijo, ker bo to najboljša obramba avstrijske neodvisnosti. Če so razgovori v Firenci služili temu cilju, jih bodo v Parizu pozdravili, če pa so imeli kak drug namen, je bila to potratna časa.

Schuschnigg:

Avstrija bo sledila Mussoliniju

Firenca, 22. avgusta. d. Avstrijski zvezni kancelar dr. Schuschnigg je zastopniku agencije Stefani izjavil med drugim: Po sebo obeležje daje odnosom Avstrije in Italije dejstvo, da je Italija izkazala naši državi izredno učinkovito podporo v boju za neodvisnost in svobodo. Razgovori, ki sem jih imel z italijanskim ministrskim predsednikom, so se vršili s tega vidika. Zato nisem mogli prinesiti nobenega presečenja, kajti odnosi med obema državama so tako tesni in zgrajeni na tako trdni podlagi, da se ne more ničesar izpremeniti v celotnem položaju, ker gre edino le za to, da se vsakokrat prouči in izpopolni gospodarski in politični odnosi v smislu rimskih paktov. To se je tudi sedaj zgodilo in morem ugotoviti z velikim zadovoljstvom, da se je pokazalo v razgovorih, ki sem jih imel z ministrskim predsednikom Mussolinijem o splošnih zadevah, kakor tudi o stvarih, ki se tičejo predvsem Avstrije in Italije, popolno soglasje. Predsednik italijanske vlade je pokazal popolnoma razumevanje za politiko avstrijske vlade, ki hoče poleg ohranjanja svobode in neodvisnosti ohraniti evropski.

namreč mirovni značaj Avstrije v smislu politične in gospodarske obnove.

Kar se tiče našega razmerja do Nemčije, je načelno stališče naše politike vedno isto. Dollfussova vlada, kakor tudi sedanja, sta morali skrbeti za življenjske interese naše države, za čigar usodo sta bili odgovorni, in zato sta morali čuvati tudi svojo svobodo v sklepanju glede notranje in zunanje politike. Če bo zmagalo to spoznanje, ni nobene ovire za obnovu normalnih razmer z Nemčijo, ker vzroki za nastale motnje niso izšli iz Avstrije, ki je bila vedno le v defenzivi. Kakor hitro bo ponehala proti Avstriji naperjena ofenziva, se bodo tudi pojavile primerne posledice. Avstrijski vladi ni treba v tem pogledu opustiti nobenega izmed svojih načel, ki so bila že od nekdaj določena in ki temelje že na skoro tisočletni misli Nemcev v Podunavju. Njihovo pravilnost so veslele priznale in poudarile v raznih izjavah. Tudi v tem važnem mednarodnem vprašanju je torej začetna pot, ki jo je že pokazal dr. Dollfuss.

O vojaški konvenciji ni bilo govora

Pariz, 22. avgusta. AA. Dopisniku »Matinac« je avstrijski zvezni kancelar Schuschnigg na vprašanje, ali se je z Mussolinijem dogovoril tudi glede vojaške intervencije za primer nove nevarnosti s strani Nemčije, odgovoril:

»O tem se nisem razgovarjal z Mussolinijem. Govorila sva samo o gospodarskih vprašanjih, ki pa so z tesni zvezi s političnimi.«

Na vprašanje, ali ostane v Viaregiju, je odgovoril:

»Obžalujem, niti ne vem, kje je to mesto prav za prav. Danes ob 11. odpotujem v Genovo, kjer se bom čez dan odpočil, nato pojdem v Nico, odtod pa se vrnem na Dunaj čez Milan in Benetke.«

Pariz, 22. avgusta. AA. Italijanski državni podtajnik Suvich je izjavil zastopniku pariškega »Matinac«, da sta Mussolini in Schuschnigg na včerajšnjem sestanku samo potrdila dosedanje razmerje med Avstrijo in Italijo.

Na vprašanje, ali se v Firenci govorili tudi o razširjenju dosedanjih avstrijsko-italijanskih sporazumov s posebnimi določba-

mi o vojaškem sodelovanju med Avstrijo in Italijo, je Suvich odgovoril:

V Firenci ni bilo govora o kakem novem načrtu avstrijsko-italijanskega sporazuma. Naš glavni cilj je, da okrepimo, ne pa izpremenimo obstoječe sporazume med Dunajem in Rimom. Ko smo osredotočili četo na avstrijski meji, nismo imeli pooblastila iz kakšnega posebnega pakta z Avstrijo. Ravnali smo samo po trenutnih potrebah in s globokim prepričanjem, da smo s tem koristili miru.

Vsebina firenških razgovorov

London, 22. avgusta. s. Sestanek Mussolinija in dr. Schuschnigga v Firenci je po poročilih poročevalcev londonskih listov dovedel do sporazuma o naslednjih točkah:

1. Nadaljevanje politike pokojnega kancelarja dr. Dollfussa.
2. Ohranitev neodvisnosti in integralnosti avstrijskega ozemlja.
3. Izpopolnitev italijansko-avstrijskih trgovinskih odnosov.

Stratosferna letalca se vračata v Belgijo

Preko Zagreba in Gradca sta sinoči prispela na Dunaj — Povsod so ju sprejeli z velikimi ovacijami — Na Dunaju sta govorila tudi v radiju

Zagreb, 22. avgusta. r. Točno ob 16. uri je približno nad zagrebško letališče letalo, s katerim sta se pripeljala belgijska znanstvenika inž. Cosyns in njegov pomočnik Van der Elst. Na letališču ju je pričakovala ogromna množica, ki je hotela videti in pozdraviti po vsem svetu slovitca letalca v stratosfero.

Draga gosta je najprej pozdravil predsednik zagrebške aerokluba Cinić. V svojem lepem govoru je naglašal njune zasluge za znanost in človeštvo. Nato je govoril podban dr. Hadži, ki e pri tej priliki obema slavljencema izročil visoka odlikovanja, s katerima ju je včeraj odlikoval Nj. Vel. kralj Aleksander. Po govoru zastopnika belgijskega konzulata je mestni podnačelnik zagrebškega mesta in prebivalstva.

Množica je govorje neprestano prekinjala z bučnimi ovacijami in pozdravljal belgijska znanstvenika z nenavadno toplimi manifestacijami.

Za pozdrave se je zahvalil prof. Cosyns. V svojem govoru je omenil izredne prirodne krasote naše zemlje, ki jih je videl med svojim bivanjem v Sloveniji in elasti še na današnjem poletu iz Ljubljane v Zagreb. Dalje je rekel, da ne najde besed, da bi izrazil svojo zahvalo tistim, ki so mu tako prijateljsko pomagali in ga povsod sprejeli kakor brata. Po sprejemu so letalceama servirali zakuske, da se okrepečata.

Točno ob 16.20 je letalo krenilo z zagrebškega letališča proti Dunaju. Za odhod je množica priredila profesorju Cosynsu in njegovemu spremljevalcu nove ovacije, ki so se še le polegale, ko se je letalo visoko v zraku obrnilo v smer proti Dunaju. Tako je tudi zagrebško prebivalstvo prisrčno pozdravilo belgijska znanstvenika, ki sta s svojim pogumnim početjem navdušila ves svet in si stekla neverjetne zasluge za znanost in za človeštvo.

Podrobnosti o sprejemu v Zagrebu

Zagreb, 22. avgusta. d. Junaka stratosfere prof. Cosyns in njegov spremljevalec van der Elst sta danes popoldne točno ob napovedani uri, t. j. ob 16. prispela na zagrebško letališče. Ze mnogo pred njunim prihodom se je na letališču zbrala velika množica ljudstva. Oblasti so zastopali podban dr. Hadži s soprogom, predsednik Stola sedmorice in zagrebškega Aerokluba dr. Ernest Cinić, člani Aerokluba, zastopniki mesta, zagrebških sportskih organizacij, fizičnega zavoda in ženskih društev. Na letališču je belgijska znanstvenika že čakalo naše trimotorno letalo, ki ju je imelo prepeljati na Dunaj.

Ko sta Cosyns in Elst izstopila iz letala, ju je množica sprejela z viharimi ovacijami. Podban dr. Hadžiž jima je čestital k

4. Avstrija dobi svobodno ceno v tržiški kuki.

5. Italija bo na vsi moč podpirala Avstrijo pri zgraditvi trgovinskega brodevoja.

6. Italija bo dala Avstriji na svojih železnih preferenčnih tarifah.

7. Izmjenjava profesorov in dijakov na visokih šolah.

8. Olajšave za potovanja in bivanje avstrijskih državljanov v Italiji.

Italija in Avstrija sta povabil ostale države, naj se pridružijo temu dogovoru, da bi s tem stabilizirale položaj v Podunavju. Londonski listi pozdravljajo v svojih komentarjih o sestanku v Firenci odločnost in zmernost, ki sta ju oba državnika pokazala ob tej priliki, kakor tudi razširjenje gospodarskega sodelovanja med Italijo in Avstrijo. Iz teh virovk menijo v londonskih krogih, da je ta sestanek še vedno italijanske in avstrijske vlade bistveno doprinesel k stabilizaciji Evrope.

Schuschnigg se sestel z zastopnikom Francije?

Dunaj, 22. avgusta. d. Uradno ni bilo izdano še nikako poročila, kje se danes mudi zvezni kancelar dr. Schuschnigg. V tukajšnjih političnih krogih se mnogo zanima, zakaj je bil program njegovega bivanja v Italiji izpremenjen. Zlasti so začuden, ker je dr. Schuschnigg brez vsake napovedi odpotoval na Tiroensko morje, namesto da bi prisostvoval Italijanskim vojniškim manevrom v Apeninih. Zatrjujejo, da se bo v Nici nedvomno sestel z zastopnikom francoske vlade in mu poročal o svojih razgovorih z Mussolinijem.

uspehu in jima izročil odlikovanje Nj. Vel. kralja.

Kar na letališču so se zbrali k zakuski oba gosta, zastopniki zagrebških oblasti, korporacij in društev ter novinarji, ki so obema stratosfernim letalcema zastavili več vprašanj, na katera sta prof. Cosyns in van der Elst odgovarjala v smislu, kakor je bilo že ponovno objavljeno v listih. Prof. Cosyns je le še dodal, da se namerava do dobra spočit in šele nato proučiti rezultate svojega poslednjega poleta. Dejal je tudi, da smeri svojega poleta ni mogel točno kontrolirati, vendar je imel vtis, da sta z Elstom letala v premi črti. Spuščati sta se pričela kakih 100 km daleč od Zenevije. Pristanek v Zeneviji je bil tako sijajen, da si ga niti teoretično ni mogla takega domisliti. Ob 16.20 je »Spartan« z obema junakoma stratosfere pod varnim vodstvom našega značnega mojstra Strizveškega zapustil Zagreb v smeri proti Dunaju.

Kako je bilo v Gradcu

Gradec, 22. avgusta. v. Stratosferna letalca prof. Cosyns in van der Elst sta na svojem potu iz Zagreba na Dunaj danes ob 17.15 z letalom prispela na letališče v Talerhof. Po 15 minutnem postanku sta nadaljevala pot na Dunaj.

Na graškem letališču so belgijska znanstvenika pozdravili nazemski deželni glavarja Hollersbacher, deželni svetnik Krenn, vladni komisar dr. Hammer, občinski svetnik Schubert in drugi zastopniki oblasti. Namestnik deželnega glavarja Hollersbacher in občinski svetnik Schubert sta v nagovornih izjavah svoje veselje, da moreta smeje stratosferne letalce pozdraviti na Stajerskih tleh. Želela sta jima srečen povratek v domovino. Množica, ki se je bila zbrala na letališču, je slavnila Belgijcema prirejela prisrčne ovacije.

Na Dunaju

Dunaj, 22. avgusta. AA. Inž. Cosyns in njegov pomočnik van der Elst sta z jugoslovenskim letalom ob 17.25 pristala v Gradcu, od tam pa nadaljevala pot na Dunaj. Semkaj sta prispela ob 18.22. Na dunajskem letališču so ju pričakovali zastopniki oblasti, belgijski konzul, člani avstrijskega aerokluba in velika množica. Po pozdravnih govorih je spregovoril po radiu najprej inž. Cosyns. Nato pa je moral van der Elst govoriti v nemškem jeziku. Na vprašanje, kaj lahko pove o znanstvenih izsledkih poleta, je van der Elst odgovoril, da bo treba ugotoviti poleta natančno pregledati in ga do šele nato mogoče spregovoriti podrobno o znanstvenih uspehih sedanjega poleta v stratosfero.

Z letališča sta se prof. Cosyns in Elst odpeljela v mesto.

Balkanske igre v Zagrebu

Svečano bodo otvorjene v soboto zvečer z velikim sprevedom tekmovalcev in domačih sportnikov

Zagreb, 22. avgusta. r. Pete balkanske igre so bodo prvega 25. avgusta zvečer z velikim manifestacijskim obedom ob glavnih zagrebških ulicah. Na obhodu bodo sodelovali zagrebški sportniki vseh panog.

Zbirališče sportnikov in reprezentantov, ki nastopajo na petih balkanskih igrah, bo zvečer pri hotelu »Esplanade«. Ob 8. bo povorka krenila po glavnih zagrebških ulicah. Ustavi se bo pred Narodnim gledališčem, kjer bo sportnike in reprezentante balkanskih držav pozdravil ministri za telesno vzgojo dr. Grca Andjelinović.

Na čelu povorke bodo šli trobentači, nato bodo nosili zastave šestih balkanskih držav in olimpijsko zastavo, sledil bo glavni odbor petih balkanskih iger, odbor Zveze sportnih zvez, godba in sportni sodniki, za njimi pa tekmovalne reprezentance: albanska, bolgarska, grška, rumunska, turška in jugoslovenska. Za reprezentancami bo šla godba, za njo pa domači sportniki in sportnice v naslednjem redu: ženski sporti, lahka atletika, nogometaši, veslači, tenisa, sabljači, težka atletika, zimski sporti, kolosarji, motociklisti in avtomobilisti.

Darila za balkanijado

Zagreb, 22. avgusta. Albanski, grški in turški konzul v Zagrebu so darovali za balkanske igre tri okusne pokale. Stavili

so jih na razpislo organizatorjem iger, ki bodo določili potrebne norme in pogoje, po katerih se bodo mogli osvoboditi ti pokali.

Najnovejša nogometne vesti

Beograd, 22. avgusta. p. Na snočnji seji upravnega odbora JNS se je končoveljavno določila naša nogometna reprezentanca, ki bo igrala proti Poljski in kasneje tudi proti Češkoslovaški. Reprezentanca je sestavljena takole: Jakšić, Belošević, Matošić, Arsenjević, Gayer, Lechner, Tirnanić, Marjanović, Sekulić, Petrak, Glišović. Poljska reprezentanca bo prispela v petek zjutraj v Beograd ter jo bodo beograjski sportniki prisrčno sprejeli. Zaradi nedeljske tekme Jugoslavija: Poljska je JNS odgodil prvenstvene tekme v Beogradu.

Na prošnjo zagrebških klubov so odgodene tudi prvenstvene tekme, ki bi se morale vršiti v Zagrebu 9. septembra, ker se bo tega dne vršila tekma Zagreb: Sofija. (Ta stilizacija poročila je nekoliko nejasna, ker se ta dan vrši v Zagrebu samo prvenstvena tekma Concordia: Slavija. Ali velja odgoditev tudi za tekmo Primorje: Oradjaški, ki se vrši isti dan v

Ljubljani, iz tega poročila ni razvidno. Op. ur.)

Beograd, 22. avgusta. p. Beograjski člani uprave JNS bodo imeli jutri konferenco, na kateri bodo razpravljali o izpremembi saveznih pravil. V ponedeljek in torek se bo vršila plenarna seja uprave JNS, na kateri bo to vprašanje na dnevnem redu. (Kakor čujemo, se bo na tej plenarni seji tudi razpravljalo o »večnem« vprašanju izpremembe državnega prvenstva. Ni še znano, kakih predlogi obstojajo v tem pogledu. Op. ur.)

Obsodba nezakonite agitacije proti našim listom

Ljubljana, 22. avgusta. Našim čitateljem je znano deloma tudi iz lastnega doživljanja, kako so se v raznih pridigah pogosto izrekle o naprednem tisku težke in z ničemer dokazane obdolžitve izrazito političnega značaja. Največkrat se je to zgodilo v zvezi s priporočanjem »dobrega tiskar«, ki so ga stavili v nasprotje s »slabim« tiskom, pri čemer je bil seveda napredni tisk mišljen in včasih kar naravnost imenovan. Tako je lani v juliju tudi g. Franc Sinko, župnik pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, v cerkvenem govoru izrekel, govoreč o krivih prerokih, da spada med krive preroke tudi »protiversko« časopisje in je posebej imenoval tednik »Domovina«, da spada med krive preroke, da mora izginiti iz njegove fare; zagrozil je celo, da kdor bere ta list, ne bo dobil odvze. Med številnimi šentlariškimi bralci in naročniki »Domovine« je nastalo umljivo razburjenje, zaradi takšnega govorjenja in je bila končno vložena ovadba, zaradi katere se je uvedlo postopanje pred sreskim poglavarstvom in na to tudi pred okrožnim sodiščem v Mariboru zaradi prestopka po § 400 k. z. (ki določa, da se verska opravila ne smejo uporabljati v politične namene). Konzorcij »Domovine« je zastopal kot zasebnega udeleženca šentlariški odvetnik g. dr. Milan Gorišek. Okrožno sodišče v Mariboru je župnika Sinko spoznalo krivim in ga obsodilo na 800 Din denarne kazni ali 14 dni zapore, pogojno na dve leti. Na priziv obtoženca je apelacijsko sodišče v Ljubljani to sodbo razveljavilo in odredilo popolnitev podatkov, na kar je okrožno sodišče v Mariboru ponovno razpravljalo o obtožbi in zopet obsodilo župnika na isto kazeno. Po svojem zastopniku g. dr. Leskovarju je obtoženi v drugič vložil priziv proti tej sodbi na apelacijsko sodišče v Ljubljani, ki je danes o tem prizivu razpravljalo (senat: predsednik s. a. s. dr. Gradnik, prisednika s. a. s. dr. Sajovic in s. a. s. dr. Stojković, za višje državno tožilstvo g. dr. Munda, za obtoženca g. dr. Leskovar iz Maribora, za »Domovino« substitut g. dr. Goriška g. dr. Knaflič).

Obtoženec zastopnik je zlasti naglašal, da ima dušebrižnik pravico in dolžnost po svoji vesti vernike opozarjati na tisk in pri tem tudi pred njim svariti in da je to zgolj versko, ne pa tudi politično delovanje ter da se pri tem drži duhovnik cerkvenih pravnih predpisov (kanonov). Državni tožilec je naglašal zlasti interes države, da se prepreči uporabljanje duhovne oblasti v strankarske svrhe, zastopnik lista pa, da je predpis po § 400 k. z. represiven, uporabljiv še le, kadar je obtoženi pri izvrševanju svoje duhovne oblasti prekoračil dopustno mejo, katero mu stavlja naš kazenski zakon, t. j. kadar je pri izvrševanju svoje službe uporabil oblast v strankarske namene. Strankarski je vsak nek, ki naj eno ali drugo, dovoljeno ali nedovoljeno stranko priporoča, ali pa eni ali drugi stranki škoduje, in ne samo stranki kot takšni, marveč bodisi njenemu programu, organizaciji, osebam ali organom, zlasti listom, ki v glavnem zastopajo politične interese. Kadar verski zastopnik ne utesni svoje kritike na zgolj verski predmet in na splošno napada kakšen list, poziva s tem na bojko proti njemu in je njegovo delovanje politično strankarsko, torej kaznivno.

Po posvetovanju je predsednik senata razglasil sodbo, s katero se obtoženec priziv zavrne in sodba okrožnega sodišča potrdi, ter se razlogom nižjega sodišča dodajo še ti razlogi apelacijskega sodišča:

Duhovniku ni odreči pravice, da izvršuje svojo versko oblast, niti ne, da opozarja na protiversko pisanje enega ali drugega lista, in samo zaradi tega bi še ne bil podan dejanski stan § 400 k. z., ali to velja samo v primeru, da duhovnik opozori na konkreten primer, n. pr. na članek, v katerem je določil list pisal protiversko in tako, — da eventualno ta članek prečita ali raztolmači, zakaj in v koliko bi ta članek nasprotoval verskim principom ali naukom. Ako to stori, ni uporabil duhovne oblasti v politične svrhe. Če pa duhovnik na splošno in ne da bi navedel konkretn primer, govori proti kakšnemu listu, prekorači svojo versko dolžnost, ker napada list kot takšen, ki služi ciljem ene ali druge stranke. S tem vrši ne več versko marveč politično agitacijo proti temu listu in proti stranki, katero list zastopa ali v čije korist piše. — Kar se tiče lista »Domovine«, ne smatra apelacijsko sodišče za dokazano, da bi ta list bil glasilo JNS, pa da je notorno, da ta list podpira načela in težnje te stranke, doslej dosledno. Če je torej obtoženec napadel ta list in ga vernikom branil čitati, celo pod pretnjo duhovnih oz. verskih kazni, je s tem posegel v strankarsko borbo, posredno vršil agitacijo v politične o. d. strankarske svrhe ali proti politični stranki, katere interese napadeni list zastopa. To pa tvori kazniv dejanski stan in se je zato priziv moral zavrniti.

Takoj na to se je vršila pred istim senatom slična razprava o prizivu župnika Petra Gorjupa iz Dola pri Hrastniku, ki je v letošnjem februarju tudi v pridigi govoril o »Jutru« in »Domovini« in svaril, naj se ne čitata. Ta obtoženec sploh ni prišel na razpravo in je bil od okrožnega sodišča v Celju obsojen na kazen 120 Din ali 2 dni zapore pogojno na dve leti. Proti obsodbi je po svojem zastopniku dr. Hodžarju vložil priziv. Tudi njegov priziv je bil zavrnjen iz sličnih razlogov, iz katerih je zlasti posneti jedro, da mora biti kritika enega ali drugega članka konkretna, ne smejo pa obdolžiti biti pavšalne ali splošne in se morajo omejiti na versko vsebino, ne smejo pa splošno napadati tiska v strankarske svrhe.

Vremenska napoved

Novosadska vremenska napoved za četrtek: Deloma oblačno vreme z manjšimi padavinami v severozapadnem delu države, drugod vedro.

Dunajska vremenska napoved za četrtek: Večinoma oblačno in deževno.

Državna razredna loterija

Zrebanje 20. avgusta 1934.

Din 6.000 št. 89.881.
Din 1.000 št. 5.807, 5.890, 10.866, 10.872, 10.878, 15.768, 15.781, 17.412, 17.432, 24.829, 33.003, 33.014, 33.036, 33.077, 33.079, 46.194, 62.052, 62.060, 89.892, 95.732, 95.757, 95.781, 95.782.

Zadružna hranilnica r. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19